

Universitätsbibliothek Wuppertal

Danielis Chamieri Delphinatis Panstratiæ Catholicæ, sive Controversiarvm De Religione Adversvs Pontificios Corpvs.

Tomis quatuor distributum. : cum indicibvs necessariis.

De Homine Corrvpto et Instavrato

Chamier, Daniel

[Frankfurt], 1627

Liber vigesimusquartus, De satisfactionibus alienis

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-885](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-885)

X. In his definitionibus, quæ continentur mysteriorum capita, partim esse...

per passionem suam satisfacit, quantum ad sufficientiam peccatis totius mundi...

CAP. III.

De materia Indulgentiarum.

I. Materiam appellant Theaurum Ecclesie: non tamen, ne erres, quomodo Platina dixit...

II. Eum thesaurum constarunt ex satisfactionibus, tum Christi, tum Sanctorum...

III. Id his argumentis ita esse conicio. Gregorius de Valentia, puncto 3. negans concedi indulgentiam...

IV. Præterea cauent sollicite, ne hæc semel remunerata fuisse dicantur: & Franc. Mayronis assereunt...

V. Duo constant igitur, valde obseruanda: Vnum, quæcunq; ipso primo vsu remunerata sunt...

VI. Sed enim de Christi meritis sic philosophantur. Tanti fuisse eius passiones: propter dignitatem personæ...

VII. Polygranus paulo aliter somniauit idem somnium; & forte distinctius...

VIII. Qui τὴν νουμὸν τῶν ἀποστόλων... Atqui nos bardi, nos stupidi: nos, quid reliquum est dicere...

IX. Sed enim videtur videre, non semper hanc fidem fuisse sic persuasam. Certe in indulgentiis concessis...

X. De Sanctis diuini negotium experti sunt. Non tantum enim Franciscus Mayronis ille...

XI. Sed his paucis non obstantibus, ceteri aut omnes, aut plerique nihil hæsitant...

XII. Porro, causam additarum Christi meritis, aliarum satisfactionum, Gregorius de Valentia probabiliter explicauit...

XIII. Quia vero importuni erant, Franciscus Mayronis, Durandus...

summi Pontifices. si qui sunt, qui reuera indulgentias dederint decem vel viginti...

dam. Prouide. Nam, quid esset furoris? quanta foret tanti thesauri dilapidatio...

XL I. Sed dato veniam spiritus loioliticus instanti, non satisfieri argumento Gersonis...

III. Sed enim, quum magna sit Prælatorum diuersitas, possunt ne omnes indulgere?

XLII. Sexta superest inquisitio: quomodo intelligatur in Purgatorio pena remissio per dies vel annos...

IV. Concedit tamen Gregorius de Valentia, puncto tertio, Prælatos ordinum religiosorum...

CAP. VI.

De vsu Indulgentiarum.

I. Hactenus essentia: nunc erit vsus indulgentiarum: ne ipse quidem non confragosus.

II. Personam concedentem definiunt omnes prælati Ecclesiæ. Nam applicari sibi à quocunque peccatore thesaurum meritorum, siue Christi, siue Sanctorum...

V. Sed etiam in prælati nominandis non nihil fuit discrepantiæ. Nam teste Paludano...

VI. Prælatum porro dicunt etiam non consecratum. Ioannes de Turrecremata conclusione secunda...

VII. Rursus, quia distincti sunt etiam iurisdictionis limites, quaeritur, utrum Prælati possint concedere non suis subditis.

VIII. In Prælati gradus sunt, ut dignitatis, sic potestatis. Angelus de Clauasio: Solus Papa potest dare plenarias...

IX. De dispositione dantis indulgentias, responsum: Episcopus hæreticus, schismaticus, aut excommunicatus...

XXXIII. Sed qui impetrat pro alio, quomodo debet esse dispositus? A...

XXXIV. A viuis deuentum ad mortuos. Horum quum alij in Inferno...

XXXV. Verum, hęc fortasse priuata fuit Anconitani opinatio; qui id...

XXXVI. Ad animas in Purgatorij furno conditas, fuere olim qui nega...

XXXVII. Quomodo igitur? Distinguit Turcremata, indulgentias...

XXXVIII. Alij ergo longe subtilius distinguunt iudicij modum, à mo...

XXXIX. Modum ergo iudicij negant omnes exerceri posse, nisi in sub...

XL. Ceterum, huic somnio adeo indulfit Triumphus, vt sit ausus af...

XLI. Vbi notandum nouum arcanum, & apud alios non facile obuiū.

XLII. Cardinalis de Turcremata, ad eand. q. respondet negatiue;...

XLIII. Sed mihi quidem videtur vterque timidiusculus. Ego sanè si...

XLIV. Sed redeo. Quibus iudicialis absolutio non placuit, ij suffra...

XLV. Quid sit autem, & quomodo intelligendus hic modus suffragij,...

eundem errorem incidisse, utaq; vos illis benignè opitulemini, ut illi vobis vicissim opem ferant. Quia sane metaphora docet eos, qui à recta Christi fide per imprudentiam deflecterunt, persequendos, ac tolerandos esse: hoc est, leniter monendos, & reuocandos in viam, non aspere, aut rigide oburgandos. Etiam Salmeronem, Quia blande, ac leniter sunt aliena vulnera contrectanda. Et aliqui forte rigidos, & auferos se prebent, modeste eos tangens, ait. Alter aliter onera portate.

VI. Hæc igitur Pauli verba, si qua fides tot testibus, ad mutua pertinent caritatis officia Sanctorum in hac vita, vt tolerent vicissim suas infirmitates, ex illo axioma. Caritas operit multitudinem peccatorum. Breuiter: non vt in seipsum quis vindicet alterius peccata: sed vt sese alteri etiam peccanti præbeat non in commodum. Itaque, Peltani fuit immanis audacia: imo, ante Peltanum, Thomæ Aquinatis, & Thomæ Caietani; & si qui alij sunt, qui Peltano viam præstiterunt, illis caritatis officijs annuerantes hoc superstitionis recentis monstrum de pœnis luendis aliorum nomine.

VII. Parlusus, dum cisat idem ex ad Ephes. 5. Estote imitatores Dei, sicut filij carissimi, & ambulate in dilectione sicut Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis. Vult dicere, inquit, quemadmodum mystici corporis caput Christus Iesus, ardenti caritate mortuus, pro membris suis semetipsum tradidit: ita, si vsus id postulat, vnumquodque eius membrum pro altero se contradat oportet.

VIII. Ridicule. Quid enim ad rem? Equidem apud Ambrosium legi pridem in ea Pauli verba, vt sicut ille dilexit nos, tradens se pro nobis, ita & nos inuicem pro nobis etiam animas ponere debeamus. Sed quis sperasset concludendum, satisfieri posse Deo pro peccatis fratrum? & non potius, satisfacere ipsos nos nostro officio, in iuuantis fratribus?

IX. Fateor, Christum esse pro peccatis nostris oblatum, vt satisfaceret: sed nego sequi, ergo & nos satisfacere debere pro peccatis fratrum nostrorum. Quod si vim vrgent similitudinis, Sicut dilexit, sicut tradidit: cur negant igitur, satisfacere quæquam pro culpa aliena? pro aliena pœna æterna? Nam, Christus satisfecit. Si ergo necesse est eo penitus modo nos satisfacere, quo Christus satisfecit; omnino nos satisfacere oportebit pro aliorum pœna æterna: imo pro culpa. Et hoc si negant sequi, ne indignantur, & nos negare sequi, pro pœna temporalis.

X. Enim vero expedita res est. Dixit, Matthæi 5. Dominus, Diligite inimicos vestros: benediciteijs qui deuenient vos: benefaciteijs qui oderunt vos, & peccaminiproijs qui infestant vos, & persequuntur vos: vt sicut filij Patris vestri, qui est in cœlis: facit enim vt sol solius exoriatur super bonos & malos: & pluit super iustos & iniustos. Eadem in his verbis tum exhortationis, tum comparationis vis est: nec tamen sensus, vt faciamus exoriri Solem, sicut Deus facit: & faciamus pluere. Sed tantum, vt benefaciamus, sicut Deus benefacit: id est, vt benefacientes omnibus, simus Deo cunctis benefacienti similes. Hoc autem vt constet, nempe Deum, cui nos oportet esse similes, cunctis benefacere, argumentum in promptu est, quod oriiri faciat Solem, & pluat super omnes. Similis oratio Pauli est: vt in caritate ambulantes imitemur Christum, & amando homines, similes simus Christo amanti nos. Nos autem amatos esse à Christo, apertissimum argumentum mors eius. Itaque nungitur, quicumque dicunt: Christus moriendo satisfecit Deo de peccatis nostris: ergo & nos satisfacere debemus de peccatis alienis.

XI. Sed hæcenus priuata fuit audacia Peltani: nunc commune omnium crimen. Nemo est enim Papistarum, aut certe vix quisquam, cui non sit persuasissimum; i. ad Coloss. disertissimas ex stare latifactiones alienas: quum dixit Paulus, Qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis: & adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne mea, pro corpore eius, quod est Ecclesia. Eugenius in passionibus pro vobis: adimpleo quæ desunt passionum Christi: pro corpore eius, quod est Ecclesia. Nec expectant amplius, vt triumphent satisfactionibus in tuto constitutis.

XII. Et tamen mollitiem vide hominum. Non quod passioni Christi aliquid in se defuisset, inquit Soto: sed quia labores omnes & officia, quæ membra Christi faciunt, ipsius capitis reputantur, & in bonum Ecclesiæ redundant. Lindanus, Si verum est, quod ait Paulus, est aliquam profecto inuenire rationem, qua Sanctorum labores, & curæ, & sollicitudines Ecclesiæ, Christi corpori, saluandæ, ac perficiendæ conducant.

XIII. Ὁ σπινθηρὸς καὶ ἰσχυρὸς Ἀκαίδης κτλ. Ἀκαίδης ἄνεστ' Ἀκαίσι. Hoccine est solidis armis, an pugnare peniculo? Hem, ex tam deserto, tam potenti loco, tam ignaue, tam molliter concludere. Hoc vero non disputare est, sed præuaricari. Magni nugones: quod in disputatione est, ne attingitis quidem. Quis negabat enim Dominico, omnia Sanctorum officia redundare in bonum Ecclesiæ? Quis Lindano contradicebat, Sanctorum curas Ecclesiæ saluandæ, atque perficiendæ conducere? Exhibeant nomina: vt nos illi, quicumque tandem erunt, habeant aduersarios: & quidem vehementiores omnibus Papistis. Non enim patiemur: non patiemur tam pro nihilo haberi eximia Dei dona: immortalitate dignos labores Sanctorum. Sed id alias: nam nunc sane, neq; nobis, neq; Papistis ea res agenda. Aliud, longe aliud in medio positum: vtrū videlicet Deo satisfieri possit pro peccatis nostris, aliorū, qui ipsi sunt peccatores, pœnis. At qui, vt seruata sit Ecclesia; quum satisfactum est pro peccatis eius: ita nego, quicumque redundat in bonum Ecclesiæ: quicquid vtile est eidem saluandæ, idem esse satisfactionem pro eius peccatis. Quin illud mittunt, quod constat, hoc probant, quod controuertitur?

XIV. Iesuam audi: Iustinianum Iesuam, Adimplere autem se dicit ea quæ desunt passionum Christi, non quidem ad meritum, aut vim satisfaciendi, (quid enim desit infinito?) sed vim & efficaciam traducendi mortales ad fidem: idque vt corpus eius mysticum quod est Ecclesia, perficiatur: docendo quippe, monendo, hortando: denique, Euangelium promulgando, magni labores tolerandi sunt, pericula subeunda, multaque incommoda perferenda. Hæc videntur deesse passionibus Christi, quæ tamen ad utilitatem corporis mystici, id est, Ecclesiæ plurimum valent. Et non paucis interiectis, Quod igitur ait Paulus, adimplere se ea, quæ desunt passionum Christi, in carne sua, pro corpore eius, quod est Ecclesia, significat se pari pro Ecclesia amplificanda, seu propaganda, ad eius fidem confirmandam, ac stabiliendam: vt ceteros ad sui imitationem prouocet. Sic alibi: omnia sustineo propter electos, vt & ipsi salutem consequantur.

XV. Conducant ergo sanè saluandæ, perficiendæque Ecclesiæ, Lindane: Redundent in bonum Ecclesiæ, Dominice: dum nesunt satisfactiones

pro peccatis. Etenim, quis vestrum eoque audax futurus est, vt neget, si militer vtilia Ecclesiæ non omnium tantum fidelium, sed etiam omnia opera bona? Expecto, dum dicatis, omnia bona opera in satisfactionibus numeranda: qui tamen sola laboriosa opera, siue pœnosa definitis.

XVI. Nec Soto Lindanove fortior Peltanus. Vult dicere, inquit, quemadmodum mystici corporis caput Iesus ardenti caritate motus pro membris suis semetipsum tradidit: ita, si vsus id postulet, vnumquodque eiusdem membrum pro altero se contradat oportet. Idem enim hinc concludit, quod ex precedente loco.

XVII. Nihil verius, inquam. Sed de satisfactione cur mutus? Potest autem vnum idemque exemplum in imitatione trahi, et si variant fines: & se aliquis tradere pro alio, vt Christus, qui tamen pro illius peccatis non satisfaciatur. In 2. Samuelis cap. 18. Fili mi, Absalom, fili mi, fili mi Absalom: utinam mortuus essem pro te, Absalom fili mi, fili mi. Viden' Dauidem voluisse mori pro filio? At, vt satisfaceret pro eius peccatis? Quis credat? Sed certè ex affectu verè paterno. Paulus ad Galat. 4. Testimonium reddo vobis, vos, si fieri potuisset, oculos vestros effossos datus mibi fuisse. Ad Philemon. Vt ne dicam tibi, te etiam teipsum insuper mibi debere. Scilicet, indigebat Paulus, aut Galatarum, aut Philemonis satisfactionibus, vt suis peccatis: vt faltem suorum peccatorum pœnis temporalibus exoneraretur.

XVIII. Sed erant potius mutæ caritatis officia: quæ inter vere Christianos verissima, non quærit quæ sua sunt. Itaque, quoties videt se posse esse vtilem fratribus, eo fertur tota, nullis sibi suorum commodorum, incommodorum, præscriptis limitibus: qui hominibus huius seculi solent in omnibus primas tenere. Ex eo principio Paulus dixit, 2. ad Corinth. 12. Ego vero lubentissime impendam, & expendar pro animabus vestris. Et hæc, Non me fugit, inquit Iustinianus, hic etiam nonnullos de vi, atque efficacitate merituum Sanctorum disputare, neque suo, neque opportuno loco: siquidem Apostolus de suis laboribus agit, quibus docendo, atque orando Corinthiorum salutem promouere poterat: qui sane labores, etiam si apud Deum nullius meriti fuissent, plurimum tamen Corinthiorum saluti prodesse poterant.

XIX. Denique, inde est Ioannis δὲ τὸ φεῦμα, primæ tertio: Per hoc cognouimus caritatem, quod ille animam suam pro nobis posuit: nos igitur debemus pro fratribus animas ponere. Salmeto, Quoties vel moriendum est, vel fratres nostri scandalizandi, vitæ propria præferenda est salus proximorum. Postremo, vbi causa se obulerit, vel illustranda Christi gloria & doctrina, vel animas plurimas Christo lucrificandi, etiam si certa inde mors oriura expectetur, non debemus moriendi laborem detrectare. Lyranus, Si quis videat periclitari proximum spiritualiter, & non possit sibi aliter subuenire, nisi per hoc, quod talis videns exponit se morti corporali: in tali casu tenetur hoc facere, & non aliud. Et hoc modo videtur beatus Vitalis martyr vrsinum medicum, in articulo mortis postium pro fide Christi & expauescentem, suis exhortationibus roborasse, pro quo ad mortem fuit condemnatus. Illi vero qui curam animarum habent, vt Sacerdotes, Curati, Episcopi, & alij Prælati, non solum in hoc casu, sed etiam in aliis tenentur pro salute subditorum suorum vitam exponere corporalem: ut pote si lupus intret gregem ad corrumpendum eum in fide & moribus.

XX. Manifesta est tandem solutio; quam ex Caluino, & Chemnitio, Gregorius de Valentia collectam sic expressit. Significare Paulum, & tantam vnum quoddam membrum Christi, eas passiones adimplere, quæ Christo perferendæ restabant in corpore suo mystico, quod est Ecclesia; atque eas quidem pro eodem corpore Ecclesiæ adimplere, non vt Ecclesiæ ad satisfactionem, seu redemptionem aliquam pœnæ peccatis debita valerent: sed vt ei prodescent ad ædificationem in fide, & in verbo Euangelij: si quidem laboribus & persecutionibus D. Pauli plurimum reliqui fideles in Iusticia Christi religione confirmabantur.

XXI. Quid ergo? acquiescunt? Imo Gregorius: Recte quidem probant, inquit, Apostolum eatenus etiam pro Ecclesia passum fuisse, quatenus ea quæ passus est, Ecclesiæ profuerunt ad fidei ædificationem. Non probant autem, neque probare vilo firmo argumento possunt, quod non etiam illa passus Apostolus fuerit, vt seruare possent membris Ecclesiæ ad satisfactionem, seu solutionem pro aliqua pœna peccato debita. Et addit, quinimo ea etiam ratione illum passum fuisse pro Ecclesia, manifestè demonstramus.

XXII. Sed hanc demonstrationem statim videro. Nunc admiramini Aristotelicum artificium. Non probant, inquit, non passum esse Paulum, vt satisfaceret pro alijs. Erudite, & Iesuitice. Quasi respondentis eadem partes sunt, quæ interrogantis. Quasi ad infirmam objectionem non sufficiat sola, nudaque alterutrius antecedentis negatio. Miram hoc tandem seculo rerum mutationem: vt oporteat à nouis magistris nouas artibus leges constitui.

XXIII. Et tamen probauimus eo ipso, quum ostendimus genuinam loci mentem: quam ne ipse quidem potest improbare. Nonne enim ita sollet fieri: quanquam ea ad veritas? At negat illam solam. Tuum ergo est, inquam Gregori, hanc aliam demonstrare, aut solam esse, aut vna cum alia: non nostrum calumniari in disputando defectum. Sed solam, ne ipse quidem ausis: Coniunctam negabit tuus congero Iustinianus, diserte disparans. Recole verba, iam antè relata, Adimplere se dicit ea quæ desunt passionum Christi, non quidem ad meritum, aut vim satisfaciendi, sed vim & efficaciam traducendi mortales ad fidem. Viden? Audin? & nostram, id est, Caluini, Chemnitijque mentem asertam: & tuam negatam? Negatam, inquam, à Iustiniano, æquetecum Papista, & Iesuita?

XXIV. Et sanè concedunt omnes Papistæ. Omnes? mentior: nam vnus Polygranus reclamation, Hic palam insinuat, inquit, id quod sua patitur in carne Ecclesia prodesse: atque quod passio Christi in his minus habuit, sua supplet: non quod Pauli passiones, Christi sunt efficaciores: sed quia Christus per suam passionem tulit culpam, Paulus cum alijs iustus operando & patiendo pro corpore Christi, quod supererat implerunt. Cohorui legens. Sed alij religiosius. Soto, Non quod passioni Christi quicquam in se defuerit. Iustinianus, Non desunt passioni Christi, quoad meritum, aut vim satisfaciendi. Sed si hæc protestatio, vera: ergo nullæ hæc possunt esse Pauli satisfactiones. Ratio certa: quia sicut passiones suas dixit adimplere quæ decerant passionibus Christi: sic posset dici satisfactiones eiusdem adimplere quæ desunt satisfactionibus Christi.

Etenim

Item quia deesse dicitur passionibus Christi id quod pati debent fideles: sic deesse satisfactionibus Christi ea dicenda erunt, quae fideles satisfacere debent. Et hoc si refugiant aures Christiana: certè ne illud quidem pati debent.

XXV. Sed audiamus Gregorij de Valentia demonstrationem: & quidem manifestam: ira enim pollicetur. Dubium esse non debet, quia Apostoli mens; atque voluntas fuerit passionibus illis suis, Ecclesiae professe o-
mniratione & titulo; quo professe illae poterant. Atque Ecclesiae professe poterant non modo, ut exemplum bonum ad adificationem fidei continebant, sed etiam secundum vim satisfaciendi pro peccata. Ergo haec etiam ratione Apostolus passionibus illis suis Ecclesiae professe voluit. Probat maiorem tum quia absoluit dicit pro corpore Ecclesiae; nullo determinato peculiari modo: tum quia sic decuit praestantem Apostoli caritatem. Probat maiorem: quia in qualibet perfectione, seu operatione pii hominis, ut molestiam aliquam habet, & cum gratia est coniuncta, vis inest pro peccata temporali satisfaciendi, tum pro se, tum pro alijs: & hoc patet ex Augustino in Plal. 61.

XXVI. *Eusebio*. Et subit mirari demonstrationum pectora fertilissima; in quae unquam partem dederint se. Abi iam non succenseo abundantibus indulgentiarum thesauro in bella Turcica: non in basilicarum immanes substructiones, non in pontium moles immensas: imo ne in meretricum quidem delicias. Haec enim omnia vno utilitatis falciculo comprehenduntur: & tu me docuisti, Gregori, quicquid aut erat, aut esse poterat utilitatis Ecclesiasticae, id in mentem venisse Paulo, tum cum expleret quod de erat passionum Christi. Certè Leonem ro. verisimile est haud alia confidentia, & immensas collegisse, & collectas impudentissimè profugasse pecunias, propter quas subiratorum ei fuisse Lutherum audiuimus.

XXVII. Sed fallerisne, an potius fallis ex omnibus affirmatiuis in secunda figura? An vero etiam *ψυδοζαφανα* est theologicum, potuisse Pauli passiones vitales esse secundum vim satisfaciendi pro peccata? Nam hoc nunc adeo nos contra disputamus, nec probatur à te; nisi partim crudam principij petitione: aduersus Caluinum disputante & Chemnitium; ex tua, tuorumque hypothesis; partim impostura. Nam vim illam satisfaciendi pro peccata, tui soli posuere, nec sciente nec consentiente, aut Caluino, aut Chemnitio: ita frustra à te subsumitur.

XXVIII. Testimonium vero Augustini, nihil redolet praeter imposturam. Legisti, *Patitur Christus in membris suis, id est, in nobis ipsis, ad communem hanc quasi Rempub. Nam quisque pro modulo nostro exsoluimus quod debeamus.* Et hoc tibi exsoluendi, placuit verbum: quasi ipsum illum satisfactionum thesaurum inuenisses. Atque primum, haec ipsa Augustini verba manifeste confidunt omnes alienas satisfactiones. Nam, qui eas implent, non ipsi exsoluunt quod debent: sed quod alij: at hoc negat neri Augustinus: & contra, vnum quemque exsoluere quod debet. Ita fidei testis tui, Gregori. Certè si quisque quod debet, exsoluit; alij pro alijs non exsoluunt: neque ergo Paulus pro corpore Ecclesiae.

XXIX. Sed exsoluere tamen hoc ipsum, quid est Augustino? Satisfactione Papistica, si non aliena, saltem propria? Ne hoc quidem, ut mirum sit tam alte itertisse Gregorium: nisi superstitionis ebrietas torporem inferret. Nam Papisticae satisfactionem appellant, id quod pro alio debito reponitur; & quidem sponte: non enim sic appellant ipsam primarij debiti exsolutionem: ut, qui peccata Purgatorii debet, peccata purgatorii soluat: sed vicariam; siue potius suppositiciam nescio quam satisfactionem; quae pro purgatorii cruciatibus pisciculos elicit, aut pisca, aut olera. At Augustinus, nihil horum: sed ipsam debiti primarij exsolutionem vult: & debiti intelligit has ipsas passiones, quas Paulus nominabat: *Tantum ergo pateris, inquit, quantum ex passionibus suis* (sic enim legendum, non suis) *inferendum erat vniuersa passio Christi: qui passus est in capite nostro, & patitur in membris suis, id est, in nobis ipsis ad communem hanc Rempub. Nam, quisque pro modulo nostro exsoluimus quod debeamus: & pro posse virtutum nostrarum, quasi canonem passionum inferimus.* Intellexit? Canonem passionum, id est, imperatam partem, ut fit in subsidij Reip. praestandis, cuique sua persoluenda pars est, quam debet: haec enim Canonis nomine significabatur: Ergo non aliud quidem, sed has passiones quisque debet. At negant Papista suas satisfactiones deberi. In o distènt in indulgentias, non hinc supereruentes, superabundantes, superfluas colligunt. Quam procul ab Augustino?

XXX. Lindanus, & Loricus abutitur exemplo illius incesti Corinthij: Apostolus Paulus, inquit, illi Corinthio propter incestus crimen Ecclesiae communione separato, iustam satisfactionis poenam ob aliorum preces, lacrymas, atque intercessionem mitigauit, adeoque aliquid condonauit; Cui autem aliquid donastis, & ego, post. ad Corinth. 2. Vbi Theodoretus, *Postquam resertit eos virtutibus cepisse ex eis, quae ad eum scripserant, dat eis potestatem ostendende misericordiam.* Cui autem aliquid donastis, inquit, & ego. id autem inuicem, eos Corinthios per beatos viros Timotheum & Titum, pro eo qui peccauerat, rogasse. Theophylactus in illud, ita ut è contrario magis donec is. Non modo, ait, soluenda est vestra in eum concepta obiurgatio: quin potius & aliquid plus rema concedendum. Et infra, *Ostendit itaque Paulus, non tam hinc Corinthiolum praemittendo, quantum horum gratia & dono se veniam accipere posse.*

XXXI. Iustam satisfactionis poenam mitigauit? Vnde hoc? Quis dixit, siue Paulus, siue Theodoretus, siue Theophylactus? Nec syllabam quidem. Sed dixit Lindanus. Egregium virum, & dignum, qui cum in tenebris micet. Nos scimus condonatum aliquid illi Corinthio: scimus condonatum precibus Corinthiorum. Sed poenas à Deo post remissionem culpae reueras, negamus condonatas: condonatas Corinthiorum satisfactionibus negamus; quae nostra quaestio est. Longe enim abest & excommunicatio à poenis referatis, & preces à satisfactionibus. Excommunicatio mitigat peccatum non dum poenitenti: at poenae referantur non nisi conuictis, confesso, absolute. Quid? quod Anselmus notat sufficientem illam fuisse medicinam ad euacuationem culpae illius? Culpae, inquam, non poenae.

XXXII. Preces, vel ad Deum nuncupantur, vel ad homines: & haec quidem preces Corinthiorum ad hominem, nempe Paulum. Quis autem docuit preces, quis rogatur homo, quicunque tandem sit, satisfactiones esse apud Deum? Ego vero nondum obliuere potui, vel in ipsorum Papistarum

scriptis: & per se absurdissimum: Quis enim ferat, Deum offendit, Deum ad iudicandum poenas: hominem tamen rogatis; & ita satisfacere Deo? Quid? quod ne ad Deum quidem fuisse preces pro satisfactionibus sunt? Habes apud Iacob. 5. *Oratio fidei seruabit infirmum, erigetque eum Dominus: quod si peccator commiserit, remittentur ei.* Atque, in extrema Vnctione, (Vnctionem enim extremam huius occasione loci commenti sunt Papista) preces Sacerdotis satisfactiones esse pro inlumi peccatis, nondum Papista fictum; quod quidem rescuerim.

XXXIII. Insuper obseruanda duo. Vnum, condonationis huius finem exprimi: *Ut è contrario magis donetis, & consolemini, ne forte abundantiori tristitia absorbeat, qui huiusmodi est:* id est, interprete Anselmo, *morgana fluctibus immoderata tristitia, si de diuitiis videtur à cunctis abijci.* Salmerone, *Ne forte desperans se ad Christum posse conuerti, à morte secunda tanquam à charybdæ absorbeat, aut reddatur pusillanimis, & abiectus ab omni bono praestando.* Non igitur, inquam, satisfactio villa fuit pro poenis à Deo referatis; Nam ab his nullum tale periculum: exemplo sunt poenae purgatorii; quae praecipue his satisfactionibus expiandae proponuntur: nam, qui in iis sunt, eos credunt esse suae salutis certissimos: quomodo ergo periculum esset, ne ob eas desperatione absorberetur quisquam? Quod si haec indulgentia non respicit poenas à Deo referatas, ergo ne ad satisfactiones quidem pertinere potest.

XXXIV. Secundo, causam indulgentiae expressam vides: *Sufficit illi, qui eiusmodi est, obiurgatio hac, quae fit à pluribus: ita ut è contrario magis donetis, & consolemini.* Sufficiebat ergo: quid? nimirum id quod iam patiens erat: *Magnam enim dolorem patitur* (aiebat hic Ambrosius, & exscribebat Anselmus) *qui delictum suum videt à pluribus horri. & a qui.* Si sufficiebat: ergo satisfecerat ipse peccator. Quid igitur opus erat alijs satisfaciendibus? Imo, quid opus erat aliquid poenarum condonari? Et hic poterant Sophista *non in se, sed in seipso* ponderare. Condonationis ergo Paulinae causa fuit, non quod Corinthij pro eo satisfecerant, sed ipse potius peccator: nempe, sicut Anselmus notat, *Nunc reuocat eum quem Satana tradiderat, & Ecclesiae membris associat.* Quod utique non faceret, nisi processu temporis dignos in eo poenitentiae fructus prouidisset; & nisi caro illius tam praescriptum interitum pertulisset, peccato scilicet & vitiis mortua, ut sic Deo videret.

CAP. IX.

Quibus rationibus probentur Papistae Satisfactiones alienas.

I. **L**indanus: Quum Sanctorum sit communio, atque bonorum omnium, quae Ecclesiae, (Christi corpus praedicata) possidet, participatio omnibus aequaliter obuia, quidni vnius membri afflictio alteri membro affligendo in luenda poenae solutionem cedat, quum vnius membri felicitas alijs quoque omnibus membris ornamento sit & commodo?

II. **M**onstrum argument. Quae enim illi forma constare potest? Enimvero supponi oportet, aut omnia quae ad communionem fidelium spectant, esse satisfactiones aliorum pro alijs, vel aliqua saltem. Illud falsissimum. Nam, neque qui proprijs poenis satisfaciat, eundem pro alijs satisfacere aucti sunt Papista: aliter: & quod notauit Lindanus, quaeunque felicitas, ea sic pertinent ad eam communionem, ut non ad satisfactiones tamen; quas omnes poenae defimerunt, sed ad ornamento. Ergo aliqua? Atque à puris particularibus nulla conclusio est: ut ne dicam hoc ipsum supponi falsum, atque adeo thesaurum sumi pro argumento.

III. **S**ed tamen, si prospera sunt ornamento & commodo, inquit, ergo aduersa satisfactio. Hanc vero nos consequentiam non rideamus? Opposita scimus esse prosperis aduersa: & scimus contraria contrariorum esse consequentia. Sed negamus, eodem opponi modo satisfactiones, ornamento commodoque, & aduersa prosperis. Dixisset: si ornamento sunt, & commodo prospera: ergo afflictiones iniqua & incommodo; essetque assensum nostrum meritum. Reuera enim ita est: vnde Paulus, 12. ad Roman. *Gaudete cum gaudentibus, & flete cum fletibus.* Atque hoc modo etiam peccata pertinent ad hanc communionem: inquit enim idem Corinthios increpat, quod non luxerint propter inestum.

V. **S**ed hoc genus communionis nihil ad satisfactiones. Alioquin ipsa etiam poenae cuiusque, siue quas necessitas patitur, siue quas voluntario suscipit, pro suis ipsius peccatis, possent satisfacere pro alienis; quod immane quam abhorret à Papistarum placitis. Praeterea, nemo vquam moreretur non absolutis satisfactionibus: quia enim haec prospera sunt, aduersorumque communio certa est, & pender ab ipsa membrorum vnione: quicunque in ea vnione esset, eo ipso applicaret sibi aliorum satisfactiones. Et quomodo, quum quis affligebatur, non expectabat Paulus intensionem afflictionis, sed eo ipso affligebatur ipse, quod membrum Ecclesiae videbat in eo statu esse: sic quum quis pro se satisfaceret, sufficeret ut alius quicunque peccator saltem in gratia constitutus, velle ea satisfactione suis poenis esse satisfactum: ne consilio quidem Episcopo Romano, magno illo thesauro dispensatore. Exempli gratia, ipsa illa excommunicatio, quam incestus ille passus est, ob suum proprium peccatum, satis fuisse iis omnibus, qui indignae communicabant corpori & sanguini Domini. Nam ex ea immensum dolorem, quum caperent Corinthij, ostenderunt ad suam communionem pertinere. Adeoque cum Lindano exclamare poterant; Si restitutio eius omnibus nobis ornamento futura est, cur non eius excommunicatio in luenda poenae solutionem cedat?

V. **D**enique; quae bona, quaeque mala communia sunt Christianis, ea per accidens communia sunt. Sic incestum solum per se puniebat excommunicatio: quia reuera nemo excommunicabatur praeter eum: sed per accidens pertinebat ad reliquos Corinthios ob merorem inde conceptum: itaque nulli horum aut poena fuit, aut pro poena. Nimis parum dixi, pertinuisse ad Corinthios: amplius dico, pertinere ad omnes omnium aetatum Christianos; propter exemplum: sicut Paulus dixit ea quae in deserto eueniant olim Iudaeis, typos nostri fuisse: necdum tamen audiui, hanc excommunicationem relatam in magnificentum illum thesaurum Ecclesiae.

VI. Ast in hac quaestione contra fieri volunt ingeniosissimi homines. Nam, quas satisfactiones alienas describunt, eas nolunt esse satisfactiones pro peccatis eorum, à quibus illæ sustinentur: sed eorum pro quibus susceptæ sunt, aut quibus applicantur: unde congestæ sunt in illum famosum theatrum, non omnes poenæ, quas dederunt olim Sancti: sed superflue tantum; & alioquin otiosæ, rubiginemque contracturæ tandem, si exulent ab Ecclesia peccatores, aut cessent indulgentiæ. Itaque, hoc somnium longissimè ab à natura communionis: quum has poenæ faciat vtilis eis qui non patiuntur, & his quidem solis.

VII. Peltanus: Si Deus ob aliena peccata multos sæpe multis calamitatibus inuoluit in fontes: ergo etiam poenam temporariam iusto, vel etiam iniusto, propter vltionem alterius satisfactionem condonabit. Probat consequentiam, quia Deus misericordiarum pater, non minus propensus est ad miserandum, noxamque & poenam promeritam condonandum, quam ad condemnandum, vel puniendum. Probat antecedens exemplis. Propter vnum Davidis peccatum septuaginta Iudæorum millia peste extinxit: propter vnus Acham sacrilegitum tria millia in fugam vertit: ob fugam Ionæ nautas cum cæteris vectoribus prodigiosa tempestate vexauit: ob Phariseorum & Scribarum iniquam in Christum conspirationem, innumeris cladibus totam gentem oppressit, iam inde ab Euangelij exordio. Et quis fando exprimere queat, inquit, quot infantium infantum myriades in mundi Cataclysmo, in Pentapoleos euerisione, in Hierosolymorum, aliarumque ciuitatum, ac provinciarum expugnatione interierint olim, etiamnum intereat ob nefaria parentum maiorumque scelera?

VIII. Respondco, posse de antecedente disputari: sed eum laborem alienum esse ab hoc loco: itaque, negari consequentia: nec oblatte rationem à misericordia: non enim eo esse misericordem Deum, vt fingant Papistæ pro arbitrio, quid ille sit acturus necne: qui agat non vllis legibus alligatus, sed mera & absoluta libertate voluntatis: qua non reuelata, reserent adoranda potius, quam scrutanda eius iudicia.

IX. Præterea, satisfactionibus placari, vt libro præced. monebat Vasques, non esse misericordiae: itaque, concludendum esse potius aduersum satisfactiones. Quia enim Deus non modo non minus, quod satis fuit Peltano, sed etiam magis, quod Christiani consentunt, propensus est ad miserandum, quam ad puniendum: ideo, etsi nunquam sine præcedente peccato, vel proprio, vel alieno puniat: tamen, quoties condonat, tum condonat absque vlla, aut propria, aut aliena satisfactione humana. Confirmatur, quia si necessaria esset Peltani consequentia, tum neminem oporteret recipi in gratiam peccatores, nulla intercedente satisfactione humana, aut propria aut aliena: quod falsum, teste vel vno Baptismo.

X. Rursus Peltanus: Certè ob insignem Abrahami pietatem pepercit Loto, Genes. 19. & Abimelec, 20. paratumque se declarauit ob decem iustos, si forte tot reperi fuissent, omnibus Sodomitis, & Gomorræis, eorumque vicinis parcere, 18. Ob insignem Davidis religionem & sanctimoniam pepercit Salomoni, primi Regum vndecimo, multisque alijs regibus longa serie ex eo propagatis. Propter Apostoli Pauli caritatem ducentis naufragis animabus, Actor. 28. propter Moysis intercessionem vnierso Israeli, Exod. 32. & propter eximiam offerentium fidem, vtriusque hominis sanitatem præstitit paralytico, Matthæi 9. Quum hæc ergo in beneficiorum præstatione citra vllam tergiversationem admittantur, cur in temporalium poenarum condonatione admitti non debeant?

XI. Vt nunquam desinunt nugari festiui homines! Atqui primum, in antecedente nullum omnino exemplum est vllius satisfactionis. Nusquam legas, Abrahamum satisfecisse pro Loto aut Abimeleo: non pro Sodomitis, decem illos iustos: non Davidem pro Salomone, alijsve posteris: non Paulum pro naufragis: non Moysen pro Israele: non pro paralytico, offerentes. Adeo sterilis hæc materia est, vt, qui omnes rimantur angulos, qui euolunt Scripturas vniersas, vt, vel tenuè aliquod exemplum, aut exempli vestigium inueniant alienarum satisfactionum, tum denique anheli, longoque perfuncti labore, laborem frustra fuisse sentiant. Itaque, in alia omnia cogantur ire: &, vel tenues coniecturas sectari, vel ex sanguine comparationes affectare: vt olim Caligula magni apparatus fructum, Oceani spolia, conchas retulit, & triumphauit.

XII. Secundo: quæ ille facta dicit ob insignem pietatem, religionem, sanctimoniam, caritatem, facta nusquam Scriptura testatur: etsi testatur Abrahamum, Lotum, Davidem, Paulum, insigni fuisse pietate, religione, sanctimoniam caritate. Nempe, intentos semper habent oculos Papistæ in merita: quæ nulla potest Catholicus agnoscere, qui contra audiit à Petro, Actor. 3. *Quid intentos oculos in nos habetis, quasi propria vi, aut pietate effecerimus, vt hic ambularet?* neque dubitat eandem esse omnium Sanctorum conscientiam.

XIII. Negamus ergo consequentiam: Si propter Abrahamum Deus Loto pepercit, & Abimeleo: si propter decem iustos paratus fuit parcere Sodomitis, & quæ sequuntur reliqua: ergo satisfacere posse alios pro alijs. Cur non, inquit, Peltanus? Quasi non ipse debeat potius ostendere cur fiat, quam nos cur non fiat. Et tamen audit: quia perinde est, ac si diceret, Si illi non satisfecerunt, ergo alij possunt satisfacere: quo quid quisquam potuit dicere absurdus?

XIV. Iterum Peltanus. Cur, obsecro, Deus exiguæ poenæ partem ob alterius intercessionem, aut voluntariam quoque perseffionem, non remittat iusto, quum ad alterius preces primam gratiam non infrequentur imperiatur impio? Multo namq; maius est, vel ex congruo alteri primam gratiam promereri, quam pro altero satisfacere.

XV. En tibi adhuc, *Cur obsecro?* Quasi nos oporteat in eo totos esse, vt quicquid ille somniarit, quantumuis alienum, quantumuis absurdum, id cumulatè argumentis refutemus: & nisi causam certam, atq; expressam opposuerimus, id obtinere debeat, tanquam certissimum. Enimvero, sinistro valde nati sumus fidere, si tantum laboris nos suscipere necesse sit, quantum huic somniationis obrepserit. At nos illud antiquum opponimus, τὴν οὐρανὸν ἀνοίξαι.

XVI. Et tamen, ne simus in nostro iure nimij, cur in argumento nihil nisi precum meminit, in consequente autem, non tantum precum, sed etiam voluntariæ perseffionis? Nam nos quidem, si concluderet à precibus ad

preces, hoc modo, si ad alterius preces primam gratiam Deus largiatur impio: ergo ob alterius preces exiguam poenæ partem remittit iusto; neque formam rideremus, neque vero etiam consequens improbaretur; qui audiimus à Iacobo, *Multum valet deprecatio iusti efficacis: & scimus Iobum peccatum esse pro filiis suis.* Sed Peltani abundantiam abominamur, qui etiam de perseffionibus concludit, quas nullas posuit in antecedente.

XVII. Sed maius est, inquit, alteri gratiam primam promereri, quam pro altero satisfacere. Nec meminit se argumentum à maiori explosisse alias, quum nos utebamur. Beatus nouo priuilegio, vt, quum velit, demonstratio sit, quum nolit, rapidis ludibriis ventis. Veruntamen, quid interest, vtrum maius, si falsum vtrumque. Certe, promereri quenquam primam gratiam, siue de congruo, siue de condigno, nec probauit, nec vero etiam posuit: sed duntaxat impetrare; hoc enim sibi vult illud, *ad alterius preces primam gratiam impertitur.* Sed nimirum Papisticè loquitur, vt nihil putet à Deo gratis impetrari: sed omnia vi meritorum extorqueri: quod veritas horret dicere.

XVIII. Sed enim, cur argumentum sit à maiori? Primum, exiguæ poenæ partem, cur dixerit non video: quum toties inculcatæ sint indulgentiæ plenariæ, quibus omnis omnino remittitur poena etiam purgatoria: & quidem annorum etiam centum millium. Hæc certè neque pars est poenæ temporalis, neque pars exigua, vt non possit imposturam Peltanus excusare. Deinde, vt sit poena temporalis minor culpa; at certè satisfacere maius est, quam impetrare. Procederet comparatio; si vtrinq; impetrari diceret: sed audacior est terminorum permutatio, quam vtriusque impetrari debeat. Profecto neque illi debuerunt tam patide disputare: neque nos tam putidis argumentis permoueri.

XIX. Bozuius. Quicquid agunt Catholici, & patiuntur, id agere & pati exemplo Christi volunt, at Christus, quicquid egit ac passus est, voluit cunctis illud fidem ipsius vnam sequentibus prodelle: Christo igitur agglutinati Catholici, quicquid agunt ac patiuntur, id similitur, quantum diuinitus datur, singulis Catholicis efficaciter prodelle volunt.

XX. Nonnihil simile audiuius à Gregor. de Valentia super. cap. Similiter ergo respondeo, Concedi vnuerfum syllogismum: etiam si nullam habeat legitimam formam. Mihi enim persuasum omnia Christianorum facta, omnes etiam passionem, vniersæ Ecclesiæ prodelle: neque hoc posse, nisi dum singulis fidelibus profunt. 1. ad Corinth. 14. *Ad adificationem Ecclesiæ quaris vt excellatis. Omnia ad adificationem fiant.* Verum, hoc multis abest parafrasis ab ijs satisfactionibus, quas nunc & obtundunt Papistæ, & refutant Catholici: atque adeo has ne nominare quidem aufus Bozuius.

XXI. Verum est, omnia fieri à Catholicis exemplo Christi: verum etiam, omnia Christum fecisse ad satisfaciendum pro Ecclesia. Sed, omnia Catholicos facere ad satisfaciendum pro Ecclesia, non concedo. Ratio, quia quæ sunt exemplo Christi, non necesse est fieri eodem fine. Sic exemplo Christi patrarunt Apostoli miracula: sed Christus, vt se Deum ostenderet, & demonstraret: at non Apostoli similitur: verum vt Christum esse Deum probarent. Et in hoc ipso negotio, omnia Christus & fecit & passus est, vt satisfaceret Deo pro culpa & poena vtraque: at nullus sic fidelium, non testibus tantum Catholicis, sed etiam assentientibus Papistis. Nimirum pertinet ad omnes exemplum, sed finis est propria vocationis. Denique, recte addita Bozio est limitatio: *Quantum diuinitus datur: sed scelerate omissem probare, diuinitus dari vt alij pro alijs satisfaciant. Quid plura? Augustin. in Ioan. tract. 84. neque in hoc (loquitur de remissione peccatorum) quid imitemur, sed quid gratulamur, consulti nobis.*

XXII. Gregorius de Valentia. Multa S. Scripturæ loca sine vlla limitatione significant, esse inter fideles communicationem mutuum bonorum operum, & subsidiorum. Ex quorum operum numero, cur opus illud determinate, quod est satisfactio, excipiat, nulla suppetit ratio. Probat antecedens: Post. ad Corinth. 8. *In presenti vestra abundantia illorum inopiam suppleat: vt & illorum abundantia vestra inopia sit supplementum.* Psalm. 119. *Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.*

XXIII. Respondeo breuiter, primum, in antecedente falsum illud, quod dicitur, sine vlla limitatione. Et certè ipsos adeo Papistas pudere debet id asserere; qui negant, communicari proprias satisfactiones: sed tantum superfluas. Egregiam sane communionem; & ei similem quæ describit poeta, *Vt libet: hæc hodie porcis comedenda relinquit.* Sed ad rem, sufficit, non esse omnium operum bonorum communicationem, sine vlla limitatione. Secundo negatur consequentia: nam ista satisfactio nulla est in operibus illis fidelium.

XXIV. Neque contra probant loci allati. Nam ille ad Corinthios, manifestam habet limitationem: *in presenti tempore:* quo indicauit Paulus se loqui de temporali communionem facultatum, qua subleuant fideles alij aliorum egestatem. Nam quod Gregorius vult significasse, non tantummodo Titum & Lucam per doctrinam ministerium inopiam spirituales Corinthiorum supplere potuisse: sed absolute, spem Corinthijs factam, fore vt abundantia Titi & Lucæ spirituali, hoc est, in omni genere piorum operum, posset illorum spiritualis inopia dirari: hoc tam est absurdum, tam alienum, tam temerarium, vt omnem superet admirationem. Enimvero de Titi & Lucæ abundantia somnium est Iesuiticum; loquitur enim Paulus de vicissitudine beneficentiarum, tum Corinthiorum in Sanctos, quibus subueniebatur ab omnibus Ecclesijs, siue ij Iudæi fuerint, siue alij: tum horum suo tempore in Corinthios. Quem sensum Iustinianus expressit in paraphrasi: *Vt quem admodum nunc vos, qui abundatis, alios inopios de vestro largimini, sic, si res postulet, alij vicissim de suo vobis egentibus largiantur.* Vnde manifestum hoc quicquid est communicationis ad hanc vitam pertinere.

XXV. De Psalmo etiam Iansenius: *Socius sum omnium reuerentium te, & ex reuerentia nominis tui custodientium mandata tua. Cum his enim in timore tuo, & obseruatione legis, participo: cum his beneplacitum est mihi amicitiam inire, conuivere, & connumerari opto.* Genebrardus: *Sum vnus ex ijs, qui te timet & reuerentur, cum ijs me soleo coniungere. Nostri referunt ad societatem vilitatis, & communionem bonorum omnium, & gratiarum spiritualium.* Quid hic habes de satisfactionibus? Imo, inquit Gregorius, significare voluit se pijs

prius operibus timendum Dominum communicare, tanquam socium & membrum eiusdem corporis Ecclesie, quæ mutua quædam societas est, cuius emolumenta communia à singulis sociis participantur. Ego contra, primum, hoc nego esse certum: nam vocabulum Hebraicum אָגֶנֶס, non significat participantem, sed socium, non autem omnino socium, etiam particeps est omnium emolumentorum. Cantici 1. post greges אָגֶנֶס sodalium tuorum, ad id moris est, ut pastoribus omnibus communis sint greges, & omnia? Deinde, ut hanc ipsam communionem operum Gregorio largiar, tamen nego iterum, in his operibus ullam esse satisfactionem.

CAP. X.

An Patres agnouerint satisfactiones alienas.

I. Ecclesie antiquitate Lindanus opponit, unum Tertullianum, alterum Cyprianum, tertium Origenem. Hunc in Numero, Homili. 24. testari Paulum & alios Sanctos, se in hostiam obtulisse iugulandos, & exponere: *Videne forte sicut Dominus & Saluator noster quasi agnus ad occisionem ductus & in sacrificium altaris oblatas, peccatorum remissionem vniuerso præstitit mundo, ita fortassis caterorum sanctorum, & iustorum sanguis fusus est ad expiandum pro parte aliqua populum.*

II. Sed primum, veror ut Origenis testimonium sit idoneum, cuius audacia in affectandis allegorijs semper fuit suspecta, nec longe distans à temeritate. Et vero quod hic fundamentum ponit, quis probet? Si agnus, qui ad purificandum populum datus est, ad personam Domini & Saluatoris nostri refertur, consequens videtur, quod etiam cætera animalia, quæ eiusdem purificatus vobis deputata sunt, referri debeant similiter ad aliquas personas, quæ per meritum sanguinis Christi, purificationis aliquid humano generi conferant. Certe qui probet, eum necesse sit eadem opera reprobare Augustinum, tam contra alleuerantem, omnibus hostiis, quæ in lege iubebantur offerri, vnicam hostiam crucis fuisse significatam. Sexti contra Faust. cap. 6. *Omnia talia multis, & variis modis vnum sacrificium, cuius nunc memoriam celebramus, significauerunt. Sexti sexto, illarum figurarum veritas Christus est, cuius sanguine redempti & mundati sumus. Nam in figuris eloquiorum diuinorum, & raurus dicitur est, propter virtutem crucis, cuius cornibus impios ventiliat, & aries, propter innocentia principatum, & hircus, propter similitudinem carnis peccati, ut de peccato damnaret peccatum, & si quod aliud sacrificij genus expressus commemorauerit, in eo quoque tibi Christum prophetatum monstrabo.* *Philosophus* ergo dixit Origenes, Si agnus CHRISTVM significet, reliqua animalia alios significare: quum debuere potius, nisi mentiatur Augustinus; Si agnus Christum significant, ergo & reliqua animalia significasse.

III. Quid illud, sanctorum & iustorum sanguis fusus est ad expiandum pro parte aliqua populum, quo poterit pacto conciliari, aut cum Paulo 1. ad Corinth. *Nam Paulus crucifixus est pro vobis* aut cum Leone I. qui, sermon. 12. de Passione, *Quamuis*, inquit, *in conspectu Domini multorum sanctorum pretiosa mors fuerit, nullius tamen insonis occisio propitiatio fuit mundi.* Ambigunt istud, si forte, quia in promptu Papiæ est effugium, non totius mundi propitiationem adscribi Sanctis, sed aliquorum tantum, et si nos regerere possumus, non totius mundi dictum, sed mundi, esse autem mundi propitiationem, etiam quæ vnum è mundo propitiat. Verum attendamus reliqua: nam hæc distinctiora: *Acceperunt iusti, non dederunt coronas, & de fidelium fortitudine exempla nata sunt patientis, non dona iustitia.* Si singulares quippe in singulis moribus fuerunt, nec alterius quisquam debitum suo funere soluit, cum inter filios hominum solus Dominus noster Iesus Christus existeret, in quo omnes crucifixi, omnes sepulti, omnes etiam sint suscitati. Nihil discretius.

IV. Purgari non potest igitur Origenes patronus Lindani, quin aut hæretice loquutus sit, aut certe incommode. Et tamen nihil ille de Satisfactionibus. Manifestum hoc facio duobus argumentis, quorum vnum ex eo, quod hoc quicquid est expiationis, communicauerit Angelis, id est, Angelos annumerari iis quos significari putauit per varia illa sacrificia. Audi verba: *Sicut hæc ad iustorum, prophetarumque personas, qui in hoc mundo iugulati sunt, vel eorum qui dicunt, quoniam pro te morte afficimur tota die, exigitur sumus sicut oues occisionis, referenda videantur, sive etiam ad superiores virtutes, quibus procuratio humani generis data est.* Et post: *Sic ergo fortassis, & si quid est Angelorum, cælestiumve virtutum, aut si quis iustorum hominum, vel etiam sanctorum prophetarum, argue Apostolorum, qui enixius interueniunt pro peccatis hominum.* Et rursus: *Sic ergo efficitur alius Sanctorum, sive Angelorum, ut diximus, sive hominum, virtus, qui in illa festiuitate interueniunt pro populi delictis.* Atqui Angelos absurdum est satisfacere peccatis vilius hominis. Necesse est igitur, Origenem, ex parte peccata, latissima quadam notione usurpatum, non vero peculiariter de satisfactione. Quod si est, perit argumentum, quia, vniuersali posito, non statim infertur vna aliqua species.

V. Huc facit secundum argumentum, quum, quod prius dixerat, *Purificationis aliquid humano generi conferre, & ad expiandum pro parte aliqua populum, & offerri ad reconciliandum hominibus Deum, id ipsum postea mutatur in, enixius interuenire pro peccatis hominum, & interuenire pro populi delictis.* Et quia interuenit variis modis, tum denique ille eum exprimit, quem habuit in animo, quum comparans alios homines *CHRISTO, Cateri*, inquit, *precibus peccata, hic solus potestare dimisit.* Perpicue admodum, quum iis omnibus, quos præter Christum designatos imaginabatur per varias hostias, solas preces relinquit, quibus interueniunt pro peccatis, quibus expient peccata. At preces non possunt non absurde dici poenæ, dici satisfactiones.

VI. Hactenus Origenes. Tertulliani, Cyprianique communis causa est, Lindanus in iis notauit, Martyres in carceribus conclusos, poenitentibus non raro pacem dedisse, id est, præscriptam satisfactionis poenam præcidisse, atque inde ad Ecclesie communionem ante expletum præscriptæ castigationis spatium, admissos fuisse poenitentes ob martyrum commendationem, nec dubitatum, quin eorum intercessionem poenitentium satisfactio minuenda esset, poenæ leuiganda, atque austerior delictorum castigatio mitiganda. Testimonia sunt, Tertulliani, ex ad Martyras cap. 1, Cypriani, epist. 10. 11. & seq. aliquot.

VII. Respondeo: primo, quicquid id fuerit, particulare fuisse, non autem ex vniuersali Ecclesie aut fide, aut disciplina, aut etiam consuetudine. Id facile colligat solidioris vir iudicij, ex eo quod præter Tertullianum, ac Cyprianum, nemo penitus antiquus autor, aut vidisse, aut saltem audisse significatum reliquit. Erat autem Afer vterque, imo Carthaginensis. Vehemens coniectura, fuisse id institutum, si tamen institutum, peculiare Afris, imo in Africa, Carthaginensibus. Quis autem ferat ex particularibus consuetudinibus erui fidei Catholicæ articulos, articulorumque demonstrationes?

VIII. Secundo, pro satisfactionibus nihil esse momenti facile est demonstrare, ex ipsa rei gestæ consideratione, adeo manifeste, ut qui non videat, hunc talpa cæciorum esse oporteat. Diducam in capita. Primum igitur, nego aut solitos esse Martyres pacem dare, aut si qui dederint, fecisse. Scio aliquos dedisse, nam clara sunt apud Cyprianum in eam rem verba, Lucianus ad Cyprianum, vniuersorum Confessorum nomine, Epistol. 17. *Scias nos vniuersis dedisse pacem.* Sed aut eam consuetudinem fuisse, aut ex iure, nego, vnum enim exemplum nunquam concludit vniuersaliter. Probatum facile, quia idem Cyprianus factum grauius accusat: Lucianumque adeo ipsum imperitiæ accessit. Epistol. 23. *minus dominica lectione fundatum, imperitiâ pridem se vulgi autorem constituentem, circa intelligentiam dominica lectionis minus peritum.* Nec Lucianum tantum, sed & omnes in carcere Confessores, Epistol. 10. *Qui minus Scriptura legem nouerunt.*

IX. Reprehensionis autem hæc capita obserues licet: Primum, quod nomine martyris pax daretur. Epistol. 23. *Nam cum Dominus dixerit, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, gentes tingi, & in baptismo præterita peccata dimitti, hic & præcepti, & legis ignarus, mandat pacem dari, & peccata dimitti in Pauli nomine, & hoc sibi dicit ab illo esse mandatum, sicut in literis eiusdem Luciani ad Celerinum factis, animaduertitis.* Quibus minime considerauit, quod non martyres Evangelium faciunt, sed per Evangelium martyres fiunt.

X. Secundo: Quod contra disciplinam. Eadem Epistola: *Vniuersorum Confessorum nomine Lucianus Epistolam scripsit, qua pene omne vinculum fidei, & timor Dei, & mandatum Domini, & Evangelij sanctitas & firmitas solueretur.* Prolixius decima, postquam probasset summum esse delictum, quod persequitur committi coegisset, subiicit, *Hæc qui subtrahit fratribus nostris, decipit miseris, ut qui possunt agentes poenitentiam veram Deo Patri misericordie precibus & operibus suis satisfacere, seducantur, ut magis periant, & qui erigere se possent, plus cadant.* Nam quum in minoribus peccatis agant peccatores poenitentiam iusto tempore, & secundum disciplina ordinem, ad exomologesin veniant, & per impositionem manus Episcopi, & clerici, ius communionis accipiant, nunc crudo tempore, persecutione adhuc perseverante, nondum restituta Ecclesia ipsius pace, ad communicationem admittantur, & offertur nomen eorum, & nondum poenitentia acta, nondum exomologesi facta, nondum manus eis ab Episcopo & clero imposita, Eucharistia illis datur.

XI. Tertio: vehementer conqueritur, quod ex earum literarum formula presbyteri inconsulto Episcopo eos ad communionem admisissent, quibus ita erat pax data. Epistol. 10. *Quod enim non periculum metueri debemus de offensa Domini, quando aliqui de presbyteris, nec Evangelij nec loci sui memores, sed neque futurum Domini iudicium, ne quæ sibi præpositum Episcopum cogitantes, quod nunquam omnino sub prædecessoribus factum est, cum contumelia, & contemptu præpositi, sibi totum vendicent.*

XII. Quum tam grauius peccatum videret, non verbis castigauit tantum, sed etiam re correxit, sua vsus autoritate. Et primo, rem integram iussit differri, donec ipse cum concilio Episcoporum statuere posset. Epistol. 12. *Audiant, quæso, patienter consilium nostrum, expectent regressionem nostram, ut quum ad vos per Dei misericordiam venerimus, conuocati coepiscopi plures, secundum Domini disciplinam, & confessorum præsentiam, beatorum martyrum literas, & desideria examinare possimus.* Epistol. 15. *Si qui libello à martyribus accepto de seculo excederent, exomologesi facta, & manu eis in poenitentiam imposita, cum pace sibi à martyribus promissa ad Dominum remitterentur.* Plane caterorum causas, quamuis libello à martyribus accepto differri mandauit, & in nostram præsentiam referuari, ut quum pace à Domino nobis data, plures præpositi conuenire, in vnum ceperimus, communicato etiam vobiscum consilio, dispoñere singula, & reformare possimus. Cui similibus locis Epistol. 14. sed corruptus, quod miror à nemine animaduertum: *Qui libellum à martyribus acceperunt, ex auxilio eorum iuuari apud Dominum in delictis suis possunt, si premi infirmitate aliqua, & periculo ceperint, exomologesi facta, & manu eis à vobis in poenitentiam imposita, cum pace à martyribus sibi promissa, ad Dominum remittantur.* Cateri vero qui nullo libello à martyribus accepto inuidiam faciunt, quoniam non paucorum, nec Ecclesia vnus, aut vnus prouincia, sed totius orbis hæc causa est, expectent ante de Domini protectione, Ecclesia ipsius publicam pacem. Nam certe illud, nullo libello accepto, manifeste negat quod in præcedenti testimonio erat affirmatum, *Quamuis libello à martyribus accepto.* Et sane, quum multis Epistolis hoc negotium tractetur, tum vero nullus Cyprianus conqueritur de iis qui nullum acceperunt libellum. Præterea, qui nullum acceperant, non video quomodo poterint cuiquam inuidiam facere: aut quid esset tanti momenti ut referri de iis ad Concilium oporteret. Denique, qui poterant aliqui nullum accepisse, quum omnibus vnus esset datus? Erant enim verba Luciani, *Scias nos vniuersis pacem dedisse, cum exceptione tamen, de quibus apud teratio constiterit, à qua occasio illius inuidiæ, ut constat ex Epist. 22. Itaque non dubito, pro, nullo, reponendum, nobis, aut quid simile.*

XIII. Hæc quum ita sint, non videtur Martyras tum temporis solitos dare pacem, neque vero ita æquum est, concludi ex vno, eoque temerario exemplo, multo minus ius falsæ fuisse. Quis enim non credat Cyprianum, virum tam procliuem in Martyras, ausurum fuisse reuocare in iudicium? Imo, ipsum se oppositurum ei iuri nouoque quodam exemplo irritum habere voluisse eas literas? aut etiam rem differre ad vllam Synodum: & quidem integram? Nam & eos, qui in periculum vite deueniebant, mos erat admitti in pacem: adeo ut vere nihil delatum sit iis literis, neque vllam vim habuerint, saltem interim dum prouideret futura Synodus.

XIV. Quid nunc Gregorius? An videt suam subtilitatem frustra fuisse Virgines significant fideles. Oleum significat bona opera. At satisfactiones sunt bona opera. Sequitur ergo, inquam, fideles eos qui operibus bonis abundant, qui, inquam, satisfactionibus abundant (si abundant satisfactionibus) tamen opera sua, satisfactiones suas non commodare iis qui indigent. At Papatæ non tantum non denegare, sed etiam obtrudere dicunt. Nam de Paulo quidem mentitus est Gregorius, dicere se passiones suas communicare Ecclesiæ, sed id nos excusimus.

XV. Sed Maldonatus speravit aliter se consulturum rei Papatæ. His verbis, inquit, neque Ecclesiæ thesaurus, qui Sanctorum meritis constat, nec eorum in alios homines suffragia tolluntur, quasi vnius bona opera iuare non possint alterum. Nimirum quia significetur tantum, in iudicio illo extremo, vnumquemque ex propriis operibus, non ex alienis esse iudicandum.

XVI. Verum, pro nobis Augustinum audito, Epistol. 80. In quo quemq; inuenerit suus nouissimus dies, in hoc eum comprehendet mundi nouissimus dies, quoniam qualis in die isto quisq; moritur, talis in illo indicabitur. Et post: Tunc cuique veniet dies ille, quem venerit ei dies, ut talis hinc exeat, qualis iudicandus est illo die. Ac per hoc vigilare debet omnis Christianus, ne imparatum eum inueniat Domini aduentus. Imparatum autem inueniet ille dies, quem imparatum inuenerit sua vite huius ultimus dies. Ergo, inquam, iudicium Domini, & diem illum significat, quum iudicabitur vniuersus simul orbis, & diem vniuersiusque, quum morimur, alij post alios præsentandi Domino, & particulariter iudicandi. Quare æque verum, non comunicari mortuis aliena suffragia.

XVII. Et tamen esto hic dies ille vniuersalis, nihilominus parabola loquitur de fidelibus, dum sunt in hac vita. Pater ex ratione negandi. Ne forte non sufficiat nobis & vobis. Non enim ita loqueretur Papatæ defuncti, quia apud inferos, siue damnati, siue purgandi, neque pro se habent, neque pro aliis, neque vero ab iis, opinor, quisquam postulet, qui autem in paradiso, sciunt sibi saltem sufficere. Si ergo id pertinet ad eos qui in hac vita, manifeste significatur, prudentib; Christianis nullam esse intentionem comunicandi aliis sua merita, suas, inquam, satisfactiones. Et tamen intentionem saltem implicitam aduersarij requirunt in satisfactionibus, vnde necesse est, si nulla sit intentio, nullam esse satisfactionum communicationem.

XVIII. Potentissimus etiam locus est prioris ad Corinthios primo: Num desperatus est Christus? Num Paulus crucifixus est pro vobis? Quæ verba negant Paulum, id est vllum Christianum pro alio pati. At quicumque pro aliis satisfact. dem pro aliis patitur. Ergo nemo Christianus pro aliis satisfact.

XIX. Nec minoris momenti illud Petri, Actor. 4. Nec est in alio ququam salus. Nec enim aliud nomen est sub cælo, quod datum sit inter homines, per quod oporteat nos seruari. Atqui liberatio à pœnis peccato debitis, est salus. Ergo, inquam, liberatio à pœnis peccato debitis, in alio nullo est, præter Christum: Mentiuntur ergo, qui in alienis satisfactionibus hanc liberationem constituunt.

XX. Addimus Veteres. Leonem, Epistol. 83. ad Palestinos, & Sermon. 12. de Passione, Quamuis multorum Sanctorum in conspectu Domini præiosa mors fuerit, nullius tamen infontis occiso, propitiatio fuit mundi. Acceperunt iusti, non dederunt coronas, & de fortitudine fidelium nata sunt exempla patientiæ, non dona iustitiæ. Singulares quippe in singulis mortes fuerunt, nec alterius quifquam debitum suo sine perfoluit: quum inter filios hominum vnus solus Dominus noster Iesus Christus exciterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes sunt etiam suscitati. Augustinum, in Joan. tractat. 84. Postremo, etsi fratres pro fratribus moriamur, tamen in fratrum peccatorum remissionem nullius sanguis martyris funditur, quod fecit ille pro nobis, neque in hoc quid imitaremur, sed quid gratularemur, consulit nobis. Et cap. 4. lib. 4. ad Bonifacium contra duas Epistolas Pelagian. Sicut enim solus ideo factus est hominis Filius, ut nos per illum Dei filij fieremus, ita solus pro nobis suscepit sine malis meritis pœnam, ut nos per illum sine bonis meritis consequeremur gratiam.

XXI. Bellarminus: Vera sunt, inquit, omnia quæ à Sanctis Patribus, Leone & Augustino dicuntur, sed ad rem præsentem nihil omnino faciunt. Nimis, inquam, doctus. Nam nos quidem disputare meminimus de alienis satisfactionibus, id est, somnio Papatæ, posse alios aliorum pœnis liberari à propriis, & in his pœnis alienis numerari scimus ipsas mortes Sanctorum, & quidem summo quodam loco, adeo vt si hæc nihil sint, desperandum sit de reliquis omnibus, quorum est inferior dignitas. Itaque quum audimus, nullius Sanctorum mortem esse propitiationem pro alienis peccatis, sperabamus & manifeste & secure conclusam quæstionem. Ergo miram hanc tantis sophistæ subtilitatem videamus.

XXII. Leonem fere vnum consideratione dignum putauit, adeoque in hoc vno proluxus; Augustinum vix verbo dignatus est. Vnde, puto, Breuiatori animus dicere, *Solum aduertendum illa Leonis, Nec alterius quisquam debitum*. Tanta fuit confidentia. Sed in Leone tamen Bellarminus quatuor attendit capita. Vnum, Solum Christi mortem mundi propitiationem fuisse, alterum, Accepisse iustos, non dedisse coronas, tertium, Ex fidelium fortitudine nata esse exempla patientiæ, non dona iustitiæ, quartum, singulares mortes fuisse, neque quenquam alterius debitum suo sine soluisse. Optime, sed ad singula quid responsum sit, videamus.

XXIII. Primum ergo, inquit, *Verissimum, neque nos indulgentiis id ascribimus, ut mundum reconciliet Deo, sed ut eos, qui iam de mundo per Christum educi, & Deo Patri reconciliati sunt, iuuent, & à reatu pœna temporalis, si, quo forte adhuc tenentur obstricti, facilius liberentur.*

XXIV. Antiquum obtines, Bellarmine, neque agis sincere. Cur enim terminos mutasset pro propitiatione reconciliationem substituit? Paterer, si mecum aliquis eorum ageret, quos Caluinistas, quos hæreticos soles appellare: nam his idem est reconciliatio, & propitiatio. Sed non eadem mens Papatæ: qui hæc ab illa distrahit. Vn' reuocem tibi in memoriam, obliuio, si forte? Vos proluxe quum fateamini pro solum Christum fieri reconciliationem, vt tu nunc reitaris: at propitiationem etiam ab aliis præter Christum fieri perrenditis. Meministin' in præcedenti controuersia prolatum aduer-

sum nos illud Augustini Enchiridij capite septuagesimo; per elemosynas de peccatis præteritis est propitiandus Deus? Et Leonis Sermon. x. de ieiuniis decimi mensis, Oratio propitiatio Dei quaritur? Et Cypriani de pietate & elemosyna, Remedia propitiatio Deo, ipsius Dei verbis data sunt? Denique, vt ne sim prolixior in re facili, nunquamne tibi cognitæ fuere precule illæ tuorum scilicet Catholicorum in festo omnium Sanctorum, Quisimus vt desideratam nobis tua propitiatio abundantiam multiplicatis intercessoribus largiaris? Enim vero si tibi reconciliatio nulla nisi in morte Christi: at propitiatio etiam in propriis satisfactionibus, & in Sanctorum meritis, habesne iustam causam intercedendi, quominus dicamus tibi aliud sonare reconciliationem, aliud propitiationem? Atqui Leo disertè non reconciliationem dixerat, sed propitiationem, & hanc in sola Christi morte esse. Quid tu mihi eorum reconciliationem occinis, qui nondum sunt in Christo, nondum gratiæ sunt participes?

XXV. Secundum, accepisse Sanctos, non dedisse coronas, ne ego quidem vrgeo contra Papatæ, itaque habeat sibi sane integram suam Bellarminus apologiam, ne se quidem asserere à Sanctis coronas dari.

XXVI. In tertio vis maior. De fortitudine fidelium nata esse exempla patientiæ, non dona iustitiæ. Eludere conatur Sophista, concedens non posse dona iustitiæ dari, nisi ab eo qui iustificat impium, impium vero iustificari non posse nisi ab eo, qui peccatum non fecerit, neque Papatæ asserere per indulgentias acquiri dona iustitiæ, siue, quod idem est, ex impio iustum fieri.

XXVII. Nos contra. Primo, dona iustitiæ nimis importune sumi pro dono iustitiæ, id est, ipsa donata iustitia, quæ ipsa simplex est & vnica, quum dona, multitudinis numero, multipliciter varietatemque significant. Quid igitur obftet, quominus mentem Leonis esse dicamus, nulla dona iustitiæ nata esse de fortitudine Sanctorum? Atqui liberatio à pœnis, siue æternis, siue temporalibus, donum est iustitiæ. Videat Bellarminus vtrum id nihil obstat indulgentiis. Deinde hæc disparatio, nata exempla, non nata dona, non tantum significat, non esse ab ea fortitudine hæc dona, sed etiam quid vtilitatis ab eadem manet in alios, vt sensus sit, ab ea fortitudine nihil redundare in alios homines, præter exemplum, quo animentur ad eandem constantiam, quod Bellarmini intererat dissimulare, nostra vero attente considerare.

XXVIII. Quartum firmissimum est. Sanctorum mortes esse singulares, neque quenquam alterius debitum suo sine soluisse, vnum esse Christum, in quo omnes sunt mortui. Nihil potuit diuinius. Nemo negat, inquit Sophista. Quid, malum, nemo negat? Ne ij quidem, qui debita nostra appellant pœnas temporales, nescio quas retentas? Qui addunt eadem illas pœnas solui pro nobis à Sanctis morientibus. Huiusmodi, inquam, viri non negant Sanctos alterius vllum debitum soluisse?

XXIX. Sed ista non pugnant, inquit, quod per Christi mortem à debito mortis liberati simus, & tamen vnusquisque nostrum mortem debitum soluit, siquidem mortis debitum non erat solum vt moreremur, sed vt in morte maneremus. Christus autem id nobis morte sua contulit, vt licet ad tempus moriamur, tamen ad vitam reuocati, perpetuo cum ipso viuamus. Enim vero tu, Bellarmine, paucis me istis verbis fecisti tuum. Vera tu quidem dixisti, & quibuscumque Sybillæ uoluis certiora. Sed quid hoc ad rem nostram? Queritur vtrum alij nostra debita expungant, hoc quum dicimus, non id nunc agimus, vtrum omnia nostra debita Christus soluerit, fatemur enim non hoc saltem, moriendo temporaliter, neque id rursus, vtrum si quod debitum nostrum Christus non soluerit, nos ipsos oporteat soluere. Quid ergo? nempe hoc denique, vtrum, si quæ Christus nostra debita non soluit, alius aliquis soluat præter nos, & Christum. Esto sane, vt qui dixit neminem præter Christum aliena debita soluisse, ne assereret, Christum omnia aliena debita soluisse, ita enim verum erit, non pugnare, Christus à morte sic nos à debito mortis liberatos esse, & tamen ipsos debitum mortis temporalis soluere, sed non efficiet quantum quantum in te est Sophistici acuminis, vt non sint contradictoria, Nemo præter Christum aliena soluit debita, & Sancti præter Christum aliena solunt debita. Nisi forte nouam tandem cuderint Logicæ Jesuitæ, ex cuius placitis, eiusdem de eodem affirmatio & negatio simul fiat veræ. Sed hanc si qua debebatur huius senescentis mundi delirij, audacter dico, Leoni fuisse incognitam, itaque contra te, Bellarmine, pronuntio; Leonem fuisse negaturum, quod tu negaturum fuisse negas, Sanctorum passiones aliis Ecclesiæ membris applicari posse, ad solum reatum pœna temporalis dissoluendum. Ratio mihi certa, quod ille solebat non contradicere sensui communi, euertere communes animi notiones, quibus uos Jesuitæ iam pridem minus minusve obtemperatis, quum asseritis, & vnicum corpus esse in plurimis locis simul, & vnicum esse Mediatorem Christum: cum tamen Sancti etiam sint Mediatore, & vnicum Deum adorari latia, quum tamen cruce, Trinitatisque imagines adorentur latia, & alia nonnulla.

XXX. Consentio, non fuisse Leoni id propositum proprie, vt hæc de re disputaret. Concedo *me egredere* dictum, & illustrandi gratia eius argumenti, quod tu repetis, quoque ille euincere volebat veritatem carnis Dominicæ. Sed non fuisse ei propterea & vere dictum, nec alterius quisquam debitum suo sine perfoluit, & constantissime persuasum, ferre non possum. Et tu à te ipso debebas dicere, Bellarmine. Nam etsi non licet tibi disputandi materia proposita, sed tantum *me egredere* dictum: Quod per Christi mortem à debito mortis liberati simus, & tamen vnusquisque nostrum moriendo debitum soluat, dictum, inquam, non nisi ad illustrandum hoc quicquid est solutionis tuæ, tamen idem ego, cui tua fides infinitis experimentis suspensissima est; ausim iurare tibi penitus ita esse persuasum. Cur non Leoni, tuo Oecumenico, tantum de deferas honoris?

XXXI. Noster igitur esto Leo. De Augustino quid dicis? Loquitur Augustinus de remissione peccatorum, quam in iustificatione accipimus, cum ad gratiam Dei sine ullis nostris bonis meritis peruenimus, quam remissionem Papatæ nemo ab indulgentiis vel à Sanctis expectat.

XXXII. Quanti interest, o populares, Jesuitam fieri! Gregorius de Valentia, non ita pridem, id est, capite præcedenti, *Scriptura*, in quibus, sine

siue vlla limitatione significant, esse inter fideles communicationem mutua...

XXXIII. Basilii in Psalm. 48. οὐτε οὐδ' ἀδελφοὶ τὸν ἐαυτοῦ ἀδελφὸν...

C A P. XII.

De Christi satisfactionibus.

I. Succedit questio de Thesauro indulgentiarum, cuius capita duo dispu...

II. Satisfactionum Christi thesaurum esse in Ecclesia probant hoc argu...

III. Respondeo primum, maiorem esse falsam, & postremorum secu...

IV. O. exclamabit Panigarolla, sicine abiici, & superuacaneas esse...

V. Hæretice, inquam, ô bone, facilius enim disputationes pacata ratio...

VI. Secundo, negatur minor. Clare dico, nullæ omnino sunt, fuerunt,

VII. Sed vna, inquit, gutta sufficiebat mille mundis. Imo peregrina...

VIII. Ac non fuerunt actu omnes redempti, qui fuerunt, neque redi...

IX. Sane quæ Scriptura sanguini, eadem morti redemptionem salutem...

X. Quid si urgeam illud, ad Hebr. 2. ὅπως χάριτι Θεοῦ ἐὰν ἐξ πνοῦ...

XI. Sed res sit manifesta ex Eucharistiæ celebratione, apud Lucam 22.

XII. Quo magis rem reputo, hoc magis absurditatem commenti subit...

C A P. XIII.

De satisfactionibus Sanctorum.

I. Procedant nunc Sanctorum satisfactiones. His idem syllogismus est...

II. Minorem probant. Quicunque plura patiuntur in hac vita, quam...

III. At nos quo tandem fato nati sumus, quos oporteat his tantis viris...

mentis, & virtutum oppositarum acqulitio, unde deletur peccatum. Testis ipse locus, in quo... Quod genus satisfactionis ab hoc sermone alienum est, cui... Sola pœna sunt pro objecto. Patet, quandoquidē satisfationibus alienis nemo...

XV. Rursus dixit Cyprianus: qui sic satisfecerit, non solum veniam merebitur, sed etiam coronam. Coronam quidem non dubitant Papistæ ad meritum pertinere. Veniam ad satisfationem. Esto. Sed quam, inquam, veniam? Culpæne, & pœnæ aeternæ, an pœnæ temporalis? Quid si ego prius...

XVI. Præterea, rursus deficit Bellarminus: nec docet, Cypriano teste separari posse meritum & satisfationem, quod si non facit, nihil facit, & perit illi suus thesaurus, quæ illi sunt aaræ, qui foci. Nec vero fieri potest, ut doceat unquam ita Cypriano visum, aut alienas satisfationes in meritum...

XVII. Nunc audiamus rationes ex Theologia petitas, ita enim pollicetur Sophista noster. Principio, inquit, opus bonum ex caritate factum, meritorium est vitæ aeternæ. At nihil detrahitur de bonitate, & dignitate eius operis, si acceptetur à Deo ad satisfationem pro pœna. Igitur idem opus, meritorium, & satisfactorium erit.

XVIII. Euge, hoc scilicet est, virum esse. Nam credo in puerorum gratiam fictas, pietas leges esse, illius olim Logices, quæ, Aristotele magistro, tam celebris fuit. Nam si hoc non sit, quid esse potest, quo delusus poruerit Bellarminus sic argumentari? Quasi diceret, Omnis Jesuita est Sophista: at nihil detrahitur de dignitate Jesuitæ, si sit Cardinalis: Ergo omnes Jesuitæ est Cardinalis. Atqui, inquam, ut Phœniceis, sic, non nisi singulos Jesuitæ orbis vidit hæcenus, & quidem hunc secundum. Quid ergo? Nempe, fallacem esse syllogismi formam dolebunt reliqui omnes Ignatio nati. Doleant per me licet, dum ne indignentur, me irridere suum Bellarminum.

XIX. Pergit. Qui orat pro alijs, eisque impetrat remissionem peccati, vel quoduis aliud beneficium Dei, certe non minus bene operatur, & Deo placet ita orando, quam si pro se tantum oraret, imo melius facit, ac Deo magis placet, quia simul exercet caritatem in Deum, & in proximum. Igitur non perdit mercedem suam apud Deum, quamuis etiam proximo beneficium aliquod ipso opere impetrarit. Quare, poterat eadem oratio simul esse impetratoria & meritoria. Quod si ita est, quid impedit, quominus possit esse simul satisfactoria & meritoria? Permissumne formare Bellarmine? an confusione gaudes? Si eadem oratio potest esse meritoria, simul & impetratoria, ergo etiam meritoria & satisfactoria. At prius verum, ergo & posterius.

XX. Respondeo: primum, negari assumptum. Nulla enim oratio est meritoria, fateor, esse opus bonum, fateor, non perdere mercedem suam apud Deum, nego tamen, esse meritoriam. Nam, quæcumq; illa merces est, ea obtinetur orando; ideoq; impetrando, quare, non tantum impetratoria est oratio, quam obtinet beneficium aliquod patri suo, sed etiam quum sibi. Sic, non tantum, Numer. 15. Impetrabitq; ei veniam. Sed etiam, 2. Samuel. 19. Omne quod petieris à me impetrabis. Esther quinto: Etiam si dimidiâ partem regni mei petieris, impetrabis.

XXI. Rursus, nego consequentiam. Profecto, si cogere concedere, & meritoriam esse orationem, & impetratoriam, tamen nemo efficeret, ut Bellarmino concederein esse, & meritoriam, & satisfactoriam, Quid obstat? inquit. Imo, quid cogit? quid saltem suadet? inquam. Nam, tu prius teneris probare, te verum dicere, quam ego, te mentiri. Quanquam mihi certa ratio, aliud esse impetrare, & satisficere. Hæc etiam summa, quod impetratio nihil habet absurdi, & satisfactio est impossibilis.

XXII. En tibi nunc dilemma vtroque petulcum cornu. Hinc certe: hinc victoria, aut nusquam. Si duo pij viri, etiam æquali caritate, & pietate orent, eleemosynasve tribuant, & vni remittatur pœna temporalis aliqua, cui erat obnoxius, alteri vero nulla, quia nullam solvendam habeat, parne hi sibi in æterna vita præmium acquirunt, an diuersum? Si par: ergo opus bonum & meritorium simul & satisfactorium esse potest. Sin diuersum, igitur opus bonum, siue meritorium non integram à Deo mercedem accipiet: nam, non potest tam parum detrahi de præmio vitæ aeternæ, & augmenti gratiæ, quin sit multo pretiosius & maius, quam remissio cuiuscunq; pœnæ temporalis. Est autem absurdum, opus bonum, & meritorium non accipere à Deo integram mercedem. Igitur par præmium duo illi viri obtinebunt, etiam si alteri tantum pœna temporalis remittatur: nam alteri non remittitur, non quia non possit, sed quia non est necesse.

XXIII. Sed primum, quod postulat, ut ponam, nunquam obtinebit, vni solvendam restare pœnam, alteri nullam. Nam, supposita remissione peccatorum, nego, ullam pœnam residuam esse. Itaque, somniabat Bellarminus, sibi apud suos cæca obedientia occupatos esse declamandum, non cum Catholicis disputandum. Inde, qui inter illos regnat, inter istos ridiculus est. Id primum peccatum.

XXIV. Secundo, ut hæc hypothesin tantisper gratificemur. Vel, in-

quit, præmium acquirant par, vel diuersum; Sed prius definitum oportuit quomodo acquirant, gratis, an ex merito. Nam, si ex merito, tum vero, vtrumque dilemmatis membrum nego. Quia neminem à Deo quicquam obtineat ex vi meriti. Quis enim prior dedit, ut restituatur ei? Sin autē gratis, potest concedi, interdum paræm, interdum diuisam, siue potius imparæm obtineri mercedem, id est, alij plus condonari, alij minus. Sed, si paræm, inquit, ergo idem opus meritorium, & satisfactorium. Negatur, inquam. Nam gratia æque opponitur merito & satisfationi. Sin imparæm: Ergo, inquit, opus meritorium non accipiet integram mercedem. Equè absurdum: nam, si ex merito, ergo non gratis. Atqui absurdum, opus meritorium non accipere integram mercedem. Concedo, inquam, si opus sit aliquod meritorium, sed si nullum?

XXV. En tibi nunc postremum conatum. Vni, eidemque operi debetur merces duplex, ex iustitia commutatiua, & distributiua. Atqui operi satisfactorio debetur remissio pœnæ ex commutatiua; meritorio præmium, ex distributiua: Ergo vnum idemque opus simul satisfactorium esse potest, & meritorium. Probatur maior: quia euangelizanti debetur ex commutatiua, victus & vestitus. Luc. 10. Dignus est operarius mercede sua. Prior. ad Corinth. 9. dixit Paulus, Dominum ordinasse, ut, qui Euangelium annuntiant, de Euangelio viuant. Atqui eidem euangelizanti debetur vita aeterna secundum distributiua, i. Petr. 5. Pascite, qui in vobis est gregem, & quum apparuerit Princeps pastorum, accipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Probatur assumptio. Nam, compensatio pœnæ pertinet ad commutatiua. Deuteronomij vicefimo quinto, Pro mensura peccati, erit & plagarum modus. At meritis præmium debetur secundum distributiua: Matth. 25. parabola de talentis. Post. ad Timot. 4. Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex. Et Act. 10. ad Roman. negatur, Deus esse acceptor personarum.

XXVI. Et quamdiu futurum est, ut luctemur cum his non argumentis, sed argumentorum monstis? Quamdiu nos Sophistæ suis exercebunt funiculis ex arēna? Confidenter tamen, probatur maior, probatur minor, quamquam nulla maior sit, nulla minor. Adeo lectores habent de ridiculo nugatissimi Sophistæ. Rem indignam!

XXVII. Sed videamus tamen. Operi debetur merces, tum ex distributiua iustitiæ, tum ex commutatiua. Apud Deum, an apud hominem? Nam, de homine, nostra nihil interest. Sed apud Deum, negamus quicquam hominibus deberi ex iustitiæ, præter pœnas. Nam præmia non debentur proprie, & si quò modo deberi dicuntur, intelligendum ex gratia, cuius ratio alia quam iustitiæ. Nec contra probatur. Nam, euangelizanti deberi victum & vestitum, concedo, sed apud homines, & ita asserunt, qui loci sunt inducti. Euangelizanti, debitam vitam aeternam, nego, sed promissam. Neq; enim verum, quicunq; accipit aliquid, id continuo accipere tanquam debitum. Sed id alias diximus.

XXVIII. Nunc: Atqui satisfactorio debetur remissio pœnæ ex commutatiua, meritorio præmium, ex distributiua. Fateor, inquam, si quod sit satisfactorium, si quod meritorium. Sed, quid si nullum? Nempe, hic deficit admiranda subtilitas, & maluit supponere, quam probare: Sic sapit. Et tamen video pecudis in genium, compensationem pœnæ pertinere ad commutatiua, probat, quia statutum fuerit, ut pro mensura peccati, sit plagarum modus, quasi compensatio pœnarum, esset plagarum modus, aut unquam iustitiæ vlla admiserit pœnarum compensationem. De Pauli loco alias disputatum.

CAP. XV.

Argumenta è Scripturis pro Indulgentiarum dispensatione.

I. Ergo... Quid eius dispensatio? Deducenda in Anticyram, ut sanata redeat. Nam, quis furor est, disputare de iure dispensandi, id quod neque est, neque fuit, neque futurum est? Et disputant tamen Sophistæ. Tam facile, quam Pygmæis, & Acephalis, & Cynocephalis, & Sciopodibus suas regiones in Cosmographia assignatas legimus.

II. Sequitur nunc, inquit, Bellarminus, capite tertio, ut ostendamus esse potestatem in Ecclesia, thesaurū eiusmodi applicandi alijs, qui indigent. Gregorius de Valentia, puncto secundo. Sequitur nunc secundum huius disputationis principale punctum, in quo proprie ac directe probandum contra Sectarios est, existare omnino in Ecclesia auctoritatem conferendi indulgentiam hæcenus à nobis descriptam. Nota, Proprie, & directe contra Sectarios. Et tamen Panigarolla, Indulgentiarum dispensator Papane sit & Episcopi, suscipienda non est cum Calvinistis disputatio, qui enim donum reiiciunt, de largiente solliciti non erunt. Itaque veritæ stylum ad suos Catholicos, ut persua-deat. Laudo iudicium in Franciscano, quam in Jesuitis exactius. Nec Jesuitarum tamen laborem non examinabo, ne si cuiquam viderentur operæ præmium facere in asserenda dispensatione, concludat, si dispensatio sit, ergo thesaurum esse.

III. Primum omnibus argumentum, ex Matth. 16. Tibi dabo claves regnæ cælorum, & quodcumq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumq; solueris super terram, erit solutum in cælis. Matth. 18. Amen, Amen dico vobis, quacumq; alligaueris super terram, erunt ligata & in cælo, & quacumq; solueris super terram, erunt soluta & in cælo. Ioan. 20. Quorum remisistis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Inde sic arguunt, Omnis ratio remittendi peccata, committitur Petro. At distributio thesauri satisfationum, est ratio remittendi peccata. Ergo distributio thesauri satisfationum committitur Petro. Sic ego breuius, quod prolixius Gregorius de Valentia. Maiorem Bellarminus probat. Quod ea promissio sit amplissima, nec restringatur ad peccata, sed complectatur omnia vincula, quæ impedire possunt homines à consequitione salutis aeternæ, aliter de Valentia.

IV. Respondeo. Primum, negatur maior. Nam remissio culpæ, item remissio omnium pœnæ, est ratio aliqua remittendi peccata. Fateatur enim aduersarij, interdum tantam esse contritionem, ut inde plenaria obtineatur indulgentia. Sed nec negare possunt, quin paralitico, atq; alijs hoc modo gratia sit facta. Et tamen, ne ipsi quidem Papistæ ausi sunt ad hoc cõtendere, vili Ecclesiæ commissam hanc fuisse potestatem. Quare constat, maiorē syllogismi non esse vniuersalem, ac proinde, non necessariam conclusionem.

